

Mat Collishaw. Standing Water

10. 4. - 8. 7. 2018

Vernisáž: 10. 4. 2018 v 18 hodin ve dvoraně Rudolfiny

Kurátor: Petr Nedoma

Být příslušníkem skupiny zvané YBAs, Young British Artists, v první polovině 90. let, znamenalo být součástí uměleckého gangu, který zásadním způsobem přispěl k prosazení britského umění na světové scéně. Mat Collishaw patřil k jádru této skupiny. Své první dílo, kterým se proslavil – *Bullet Hole* – vystavil na Freeze v roce 1988, na výstavě, kterou zorganizoval jeho blízký přítel Damien Hirst. Dílo bylo brutální, obrovské, v tom nejlepším případě podle kritiků odkazovalo k náboženskému echu motivu nevěřícího Tomáše, v horším případě vyvolávalo sexuálně podbarvené představy. Celá skupina produkovala umění postavené na hororu, šoku, skandálu, tedy postupech, které měly paralelu, ale také oporu v tabloidech, denících s velkými titulky. Málokdo si ale v té době všiml, že jejich tvorba měla hlubší a vážnější význam. Postupem doby ti, kteří vydrželi, zvážněli, jejich díla zvnitřněla, záměrná kontroverze byla po dvaceti letech součástí umění establishmentu, tedy naprosto nezajímavá, cesty se rozpojily, každý hledal své vlastní téma.

Pražská výstava Mata Collishawa (1966) s příznačným názvem *Stojaté vody* je uvedena téměř profétickou a zároveň programovou fotografií, autoportrétem nazvaným *Narcissus* z roku 1990, kde mladý umělec leží v bahně na londýnské ulici a s jistou ironickou nadsázkou zálibně sleduje svou tvář ve špinavé louži. Vysoké a nízké, efemérně vznešené a bahnitá špína, bezvýhodné bezčasí zmaru a odkaz na starověkou báji. S jistou nadsázkou se právě v tomto rámci konzistentně a soustavně odvíjela Collishawova umělecká dráha, na níž vykonal již velmi dlouhou cestu.

Pro výstavu v Galerii Rudolfinum byl vybrán, s několika málo výjimkami, průřez tvorbou dnes téměř dvaapadesátiletého umělce za posledních přibližně deset let. Důraz byl položen na obsahovou a formální vazbu s uměním minulosti. Způsob artikulace témat je patrně nejlépe vyjádřen metaforou překračování prahu mezi reálným světem a podivným snem. Podněty z minulosti jsou vybírány s jemnou senzitivitou, s neomylnou citlivostí pro jejich specificky vyhocené, hraniční kvality. Směřují k bodu střetu mezi krásou a hororem, mezi zářivým světlem a nekonečnou temnotou, jsou to díla, u nichž cítíme, že stačí jen velmi málo a mohou se proměnit ve svůj pravý opak. Janusovská, podvojná tvář Collishawovy tvorby, stálý střet dvou odlišných pohledů, vkládání minulosti do současnosti, vytváření napětí až na hraně nepříjemného pnutí, to všechno jsou prostředky zneklidnění, excitace, jež spolehlivě vede k nutnosti zaujmout postoj, promýšlet umělcem naznačenou cestu, neulpívat na povrchu.

Collishaw-vypravěč rád používá jako základní osnovu nejrůznější příběhy z minulosti, aniž by je třídil na vysoké a nízké, na velkou literaturu a pochybné historky, na parafráze vrcholných projevů výtvarného umění i nejpokleslejších krváček z bulvárních deníků. Příkladem budiž série fotografií formálně bezchybných zátiší podle holandských vzorů 17. století nazvaných *Last Meal on Death Row*. Ve skutečnosti jsou to poslední přání konkrétních odsouzenců k smrti v amerických věznicích.

Autor často pracuje s ambivalentními motivy skrytého násilí, prezentovaného ale tak, že si ho pouze, podobně jako ve filmových hororech, domýšlíme, aniž bychom viděli kapku krve - např. *Children of a Lesser God*. Podle Collishawa nás šok oživuje, vždy obsahuje svůdnou krásu a je svým způsobem seriózním postupem. Všichni velcí umělci minulosti, s nimiž se ve svých dílech vyrovnává, pracují s tímto principem. Ostatně špinavé nohy Caravaggiových klečících poutníků v popředí obrazu *Růžencová Madonna* z roku 1607 byly ve své době také obrovským skandálem.

Ve výrazném kontrastu k lehce distanční hře s technologickými kuriozitami počátku 20. století (*All Things Fall*, *End of Innocence*, *Albion* apod.) stojí *Deliverance* (2008), jedno z ústředních děl expozice. Tragédie rukojmí v beslanské škole, která se odehrála počátkem září roku 2004, vystupuje z temnoty v inscenovaných útržcích vypjatých situací při pokusu o záchranu. Ostré záblesky jednotlivých scén fosforeskují, pomalu zelenkavě vadnou a nenávratně mizí, aby se po chvíli znovu

a ještě naléhavěji jako memento vrátily. Autorovi se podařilo najít mimořádně účinný technologický postup, jak věrohodně zpřítomnit tragickou situaci, jak minulou událost přenést do současnosti, aniž by se ztrácel kontext situace i jeho emoční náboj.

Reflektovat staré umění nemusí nutně znamenat pouze sestup ke kořenům. Mat Collishaw má jedinečnou schopnost vyhmátnout z něho výjimečnou auru, která funguje v novém, současném kontextu. Pozornost upírá především k potenciálu reinterpretace, k inscenaci vizuální senzace, zachovává často pouze echo původních významů. Z volné série *Black Mirror*, z níž jsou v Rudolfinu dva protějškové Caravaggiovy obrazy v pompézním muránském rámu, vybral Otto M. Urban, kurátor Národní galerie, parafrázi obrazu Georga de la Tour nazvanou *A Different Self* jako intervenci do barokní sbírky Národní galerie ve Šternberském paláci. Zpětná konfrontace s originály Tintoretta, Ribery, Rubense nebo van Dycka a dalších přináší podnětné a inspirativní otázky, které otevírají nečekané vazby a souvislosti.

Výstava Mat Collishaw. *Standing Water* je projektem, který bezezbytku naplňuje ideu jedné podstatné a soustavně rozvíjené dramaturgické linie Galerie Rudolfinum sledující hluboké a inspirující vazby současného umění s historií, s dějinami umění. Z britských umělců, kteří v Rudolfinu v poslední době vystavovali, bychom do této linie mohli zařadit bratry Chapmanovy, Geda Quinna, Raqiba Shaw, Glenna Browna a další.

K výstavě bude vydán katalog se stěžejní esejí kurátora výstavy Petra Nedomy a rozhovorem Otty M. Urbana, kurátora Národní galerie, s umělcem. Kromě reprodukcí všech vystavených děl zde budou i záběry z instalace celé výstavy. Právě jejich pořízení těsně před zahájením výstavy způsobí, že katalog bude vydán až na začátku měsíce května.

V průběhu května se k výstavě otevře ARTPARK v nové podobě, tematicky orientované na práci Mata Collishawa. Nabídne mimo jiné i vhled do animačních technik a nových médií, které umělec používá a které interaktivním způsobem přiblíží jeho práci i těm nejmenším návštěvníkům. Zároveň zůstane místem kreativního odpočinku. Samozřejmě součástí budou doprovodné programy pro školy a veřejnost či pravidelné dětské dílny.

Vstup na výstavu Mat Collishaw. *Standing Water* je zdarma díky finanční podpoře Nadačního fondu Avast.

Generální partner

J&T BANKA

Partner výstavy

Nadační fond Avast

Mediální partneři

Lidové noviny, Art + Antiques, Radio 1

Zvláštní poděkování

Blain | Southern Gallery, London

Kontakt pro média

Maja Ošťádalová, +420 602 44 10 10, ostadalova@rudolfinum.org